

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Égész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor.
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2

Hirdetések díjszabás szerint.

A székely nép megmentése.

A székely nép megmentésére akciót indítottak a tiszavirág életű kormányok. Nevetséges. Szétosztottak minden községben négy, öt faj tyúkot, rucát, lúdat, pulykát, egy, két disznót, tehenet, juhót és szamarat. De hogyan? Egy bizonyos idő leteltével a kellő érték megtérítése ellenében. Történjék az akár a fajállat természetes szaporulatából, akár pedig pénzbelileg. A lapokban, toasztokban, kongresszusokon elhangzott beszédekben hirdetett jóakarát az állam részéről csak reklám volt. Az árak, igaz, kedvezményesek valának, de nem olcsók. Kedvezményesek valának azért, mert kitölti határidővel bírtak; drágák pedig, mert az állam az állatoknak nemcsak súlyértékét, de faji nemességét is megvette. Mi lett a vége a jóakaratként? A kiosztott fajállatok nem szoktak meg a zord klímához, mert nem annak voltak szülőttei. Elbetegedtek. Nem ízlett nekik a legelő, mert egészen máson növekedtek fel. Elcsenevészedtek. És végre, azelőtt intenzív ápolásban, okszerű táplálásban részesültek. Most ezt nélkülözték, mert a népet erre senki sem oktatta ki sem előzőleg, sem utólag. Mire vezetett ez? A fajállatok ily előzmények után nem feleltek meg a várakozásnak. Természetes gyümölcseik nem voltak oly dúsak, mint reménylénk. Magok pedig az állatok elfonyadtak és satnya generációt nemzettek. A fertőző betegségeknek nem tudott szervezetük ellenállani annyira, mint az ott termelt, s általában edzettségükről híres székelyföldi fajoké. Nagyon sok közülük elpusztult. A nép pedig, mely kapva-kapott a látszatra új, olcsó és kedvezményesen lefizetendő állatokon, alaposan csalatkozott. Megbukott velök. Akkor volt a kár, mekkora a segítség. Szerencsére kicsiny volt ez utóbbi és így az előbbi is.

A második segítség sem különb az elsőnél. A magas kormány elárasztotta a földet tojjással és turóval. Az előbbi fajtyúkok, rucák, pulykák és lúdak meghonosítása, az utóbbi a szükölködő nép

táplálása végett. A tojás régi és kutyogós volt. Nem keltek ki fiókák belőlük. Nem! Még egy sem! A turót, mely nem csak keserű és rozsdás volt, hanem tisztátalan is ránk erőszakolták. Talán jobb lett volna a tojásokat megtartani a mostani időkre. Hiszen manapság ez is a ceremóniák tárgyát teszi a vármegyei csavargók installációjánál. Hát a turóval mit kellett volna csinálni? Ezt azok éhségének elnyomására kiosztani. Mert hiszen úgy is ezzel a zsebükben kalandoznak eskütételre.

Terméketlen esztendő is voltak a Székelyföldön. Hát segíteni akart e jó népen a kormány. Kínestári buzát, rozst, árpát, zabot, kukoricát, repeét, lucernát osztott szét a nép között egy évi határidő visszatérítéssel. Nem volt meg a kínestárnál a kellő ellenőrzés. A segítségnyújtása, a megrendelés kihirdetése sutytyomban ment. Nem publikáltatott. Sok községben a lelketlen előljárók maguknak tartották meg a magvak nagyobb részét. Nyerészkedést űztek vele. Busás haszonnal eladták a szegényebb elemnek. Mert ezek nem tudván — így védekeztek a kufárok — elegendő fedezetet nyújtani, nem részesülhettek az állam jövedelmében.

A nagy bajjal megszerzett magvakat vető magvaknak használták fel úgy a szegények, mint a gazdagok. Hanem vesztőkre. Két, három éves magvak esiraképtelenek. Már pedig ezek ilyenek voltak. Mikor restituálni kellett volna, nem volt miből. Konkoly volt bővében, de annál kevesebb a használható termény. Így lett egy koldus tarisznyából kettő.

A székelyek megmentésére tartott kongresszusokról mit szóljak? Sokan összejöttek, sokat beszéltek, még többet megittak, megettek. Ez az egész. Hát még? Semmit sem tettek. S mit fognak tenni a jövőben? Összejövételük jó fogyasztói lesznek a népeknek. És mi a fő! Ujabb hordókat vernek csapra. Ez a kongresszus összes ténykedése. Igen ám, de kormány-kirendeltség is van az

akció végrehajtása ügyében. Hogyne?! De meghaltak az Egánok. A mostani kirendelték halva született reformerek. Róluk ne szólj szám, s nem fáj fejem. Szólj igazat, betörök a fejed.

A székelyeknek voltak és vannak honatyái is. Természetes dolog. A „voltak“-ra vonatkozólag megjegyezhetjük, hogy egy-kettő kivételével valamennyi a szabadelvű csordához tartozott. De nem azért voltak szabadelvűek, hogy az ígéretek és hazugságok terén szabadelvűségüket megtagadják. Füvet, fát, bokrot ígértek, de semmit sem tettek. De talán mégis igen valamit? Állásukkal járó befolyásukat, tekintélyüket és az ezekkel járó előnyöket mind kihasználták — saját céljaikra. Ha választás következett, összeültek. Miért? Hogy legyen a hírlapoknak mit hozni tevékenységükről. Megittak egy néhány üveg pezsgőt. Ezt tették csak egyes-egyedül érettek. A „vannak“-ról a székely nép érdekeinek megvédése, előbbrevitele tekintetében még nem mondhattunk se jót, se rosszát. Majd meglátjuk a jövőt.

A ki valaha kezét e nép szívében tartotta, megérezhette annak szükségleteit. Nincs szükség ott addig tenyészállatokra, sem újfajta vetőmagvakra, míg azoknak intenzív kezelését, művelését és ápolását meg nem tanulta. Minek a drága hegedű, ha nem tudunk rajta játszani. Nem ki fogjuk azt játszani, hanem eljátszani.

A kívülről jövő mentési operációk a Székelyföld megfelelő ismerete hiánya miatt kárban veszettek. Nem vezetnek addig célhoz, míg a nép öntudatára nem ébred patriarkális földművelése, állattenyésztése helytelenségének. Arra, hogy önmagától jöjjön rá, sok idő kellene. Az ilyen öntudatra ébredés hitem szerint késő is lenne. Eső után köpenyeg. Ezt nekünk kell siettetnünk, ezt nekünk kell megtennünk, kik köztük, velük és általuk élünk.

Pál Dénes.

Boeskor Zsigmond.

1872—1906.

A marosi espereskerületi papság mélységes fájdalommal értesült ama súlyos esapásról, mely Boeskor Zsigmondnak f. év jan. hó 12-én bekövetkezett elhunytával érte az erdélyi Egyházmegyét.

Még csak 33 éves volt. A halál bús anyaga megjelent s 11 évi lelkesítő működése után nagy reményű életének virágát letörte, hogy a a rideg sírba temesse.

Midőn alig egy évnek előtte esikrákosi lelkesítő kineveztetése után az őszinte barátság érzelmeinek nyilvánulásai közt búcsuzott tőlünk. — konstátáltuk, hogy keblét nem szakítják meg az élet zajongó örvényei, nem tépek össze viharok s nem hasitanak barázdát rajta az elemek csatái. Fekete haja homlokán reszketett. Szemeiben lelket hamvasztó tűz égett. Ajkain majd kicsattant a piros vér. Szép, de leg férfit volt, magas homlokú. Egyszeres lélek, komolyság, finomság és udvariasság: főbb jellemvonásai.

Most mélyen megrendült kebelével, sűrű könnyekkel szemünkben vettük a szomorú hirt. Váratlanul támadt adáz betegség rövid pár napi szenvedés után véget vetett kivirulását ért ifjú életének. A hön szeretett szülők, s mint az egy töről fakadt virág egymásra mosolygó testvérei, tehetetlenül nézték gyors menetű haldoklását. Mert a tudomány saját sorsára hagyta a szenvedőt.

Győzött az enyészet az életen. Vívott, küzdött, előbbre-előbbre tört, mégis aranyos szekér helyett, koporsót lelt. Az élet delén letette a vándorbotot. Az életnek napja nyugovóra szált. Az elagott szülők szentélyében gyászolták emelkedett, melyre a szülők szeretetének koronájából a legszebb drágakő hullt áldozatként.

A hódosi és esikrákosi szentélyek gyászban fénylő világánál ezrekből álló hívek gyülekezete siratja lelkiatját. Felszentelt kezei nem török meg, nem osztják ki számatokra az angyalok eledelét. Az iskola is a bánat tanyája lett. Könyvektől aznak az ártatlan arcok. Hiszen „Zsiga bácsi” nincs többé. Eltűnt a mosoly. Lehullt, mint a virág s hervadása bánattal töltte el kis barátjai keblét. Élt másokért, a mások boldogságában kereste a magát. És szeretetét kiterjeszté mindazokra, kikkel érintkezett. S tudta, hogy csak a szeretet gyökereiből fakad a viszonyszeret virága, s nem a kemény szó ridegsége hanem a szeretet szavának édessége hódítja meg a szíveket.

Nemes ámbició háborgatta lelkét. Gondolatai messze kalandoztak a jövőben, a melyet a képzelet szívárványszíneivel varázsolt maga elé. — Ilyen az élet! Alig, hogy megvirrad, máris beesteledik. Alig, hogy örülünk valaminek, máris keserű bánat és csalódás váltják fel az örömet.

Boeskor Zsigmond igazi nyílt, tiszta szellem volt. Lángoló, de egyszersmind alázatos lélek. Megjelenése kedélyt, szeretetet árasztott s eleven tiltakozás volt minden durvaság ellen. Rövid — munkás életének áldásait érezte egész környezete. Áldozni tudott hiúság nélkül. Minden idejét a tanulás, tanítás és az áhitat gyakorlatai közt osztá meg. Lelkének erős számai átfonódtak tanácsába és beszövédket a legkisebb családok életéredkébe.

Lelkiismeretes buzgósággal töltte be a helyet, a hová őt választóinak bizalma, főpásztorának kegye emelte. Nem érthette, hogy egy pap az Úr szolgálatában bármit is nehéznek találjon. A szomszéd plebános beteg lévén, ka-

rácsnyakor 3 templomban végezte el az éjfél, hajnali és a nappali szt. miseket. Intelligenciája, kitartó akarata, önálló egyénisége, erős nemzeti érzése mindig és állandóan lebilincseltek hallgatóit, híveit.

Jóízű humoráról is sokat emlegetik. Midőn egyik diszebeden a balján lévő asztaltársát a principális felszólította: „ascendat superius”! Zsiga általános derűtlenség között enunciatla: az utolsó olyan, mint az első benne. Mert az első nélkül utolsó sem lenne. A honorált pedig maradt, az őt megillető helyén. Nequitas porro tractatur.

Vizkereszti házszenetlősorok a Demázsán lakó családok egyik kis fiát, a népszerű plebános kérdezte: Megtudnád-e mondani, hogy hívnek engem? „Nem mondom meg, mert szégyenlem.” Miért szégyenled? „Mert . . . Boeskor”. Mire a plebános jóízű nevetés közben gazdagon megajándékozta a lurkót.

És most, midőn a boldogult fölött az utolsó „Isten hozzád”-ot elrebegeg és az életében gyakorolt erényekből font emlékezés koszoruját szeretetünk jeléül fölújítom: teszem ezt anaak tudatában, hogy Isten előtt is kedves dolgot művelek, mivel a Zsoltárok könyve szerint: „Beatus vir, qui timet Dominum. Quai ratione beatus? Quia in mandatis ejus cupit nimis”.

Isten veled! Porhüvelyed földbe tért ugyan, de lelked szárnyakát öltve Istenhez repült. A sír alma, még nem örök álom. Meglátunk mi is téged nemsokára . . . Nyugodj addig esendesen! Rövid-tevékeny életed folyamán a köztisztélet és szeretet környezett, az örök pihenés helyére pedig az általános részvét kísért. Áldás lebegjen hamvaid fölött!

G. Gy.

A moloch.

A moloch bálvány, az alkohol napjainkban kevés kivétellel minden szegénységnek okozója. Tegyük egy számítást:

3 1/2 % kammatal felmennyőve 10 év alatt	21656 K-ra	43386	86859	130288	217188
Egy közönség 100 alkoholistájának megittatása 10 év alatt	1825 K.	3650	7300	10950	18250
30 év alatt 3 1/2 % kammatal lenné	952 K. 88 f.	1908	3822	5733	9537
10 év alatt 10 % kammatal lenné a tőke	216 K. 56 f.	433	868	1302	2171
Ha ezt megtakarított apostolokéval 5 év alatt kammatot 3 és 6 1/2 % mellett	99 K.	198	397	581	992
Egy év alatt kitesz	18 K. 25 f.	36	73	109	182
5 ki naponta kiad	5 fill.-t	10	20	30	50

Minő számok ezek! Ime, egy közönségnek 100 alkoholista lakosa 10 fillér napi kiadás mellett annyit elpazarol, hogy abból egy szép nagy templom lehetne építeni, 50 fillér napi kiadást számítva pedig egy negyedmillió értékű nagy templomot építhetne.

Ismertem egy oly napszámot, hogy egy év alatt pálinkára 400 koronát adott ki; csak emelők volt. Guillemet kiszámította, hogy a francia napszamososztály alkohol tartalmú italokra évenként 960 millió frankot ad ki, egy angol pedig számítást után azon meggyőződésre jutott, hogy országában a munkások munkadíjának 1/3-ad részét az alkohol nyeli el. Lavaley belga szociális politikus számítást tett és azt mondja: Ha a munkások azon íszonyú nagy összeget, mit pálinkára kiadnak, megtakarítanak, képesek lennének 20 év alatt mindazon gyárakat megvenni, melyben dolgoznak.

E helyett az az alkohol moloch bálvány a munkásokat utolsó vagyonukból kifosztja: „millió meg millió” — mondja Szmolter professor — „pazarolja az alkoholra az élet fentartásra szükséges keresményét. Minden túlhajtás nélkül állíthatjuk, hogy a közép- és alsó néposztály jövője az alkoholtól függ. Ha azt úgy élvezzi, mint eddig, menthetetlenül elpusztul. Ott hiába való minden szakegylet, hiába való minden mentési kísérlet. Azért nem tudom én megérteni azt, hogy értelmes emberek miképpen gondolhatják a székely nép mentését a székely társaságok által a fehér borosasztalnál társalogni, hol a tanácskozás után az elnök így zárja be a gyűlést: „Uraim, mindent letárgyalunk, az ülést bezárom, további jó mulatozást kívánok, kocintunk, éljenek székely véreink!” És foly a mulatozás sok részéről gyakran reggel feléig. Ha ez székely mentési akció és ha ezzel lehet menteni drága véreinket, akkor ne féljünk, mert kevés kivétellel minden községben mentik a székelyeket, különösen vásár- és ünnepnapokon, legtöbb helyt már reggel benepesül a a koresma, ott vannak istentisztelet alatt, viccelődnek azokkal, kik annyira bigottak, hogy még a mai világban is templomba mennek. Foly a mulatozás, alig lehet kiteszkolni este 9 órakor is őket, akkor is többen kezükben viszik az alkoholos italt magán házakhoz és tovább dorbézolnak. A kis legényke csak úgy képzeli magát legényszámba, ha minden vasárnap leissza magát. A nép nagyobb része azt gondolja, hogy nem is volt vasárnapja, vagy ünnepe, ha ki nem mulatta magát. Kérem, ha egy székely faluban az a hallatlan eset megtörténne, hogy a pálinka el lenne fogyva, egészen hiányozna a vasárnap, azonnal fellázadnának, lenne támadá jaj lenne azon koresmárosnak. Ez nem túlzás, ez szomorú valóság! Az egész székely mentési akciónak arra kellene a főszólt fektetni, hogy az alkohol bálványtól ezen szerencsétlen népet megmentsük.

Elvül kimondani és szigorúan betartani, hogy a mentési területen senki részeges embernek semmi alakban semmi segélyt sem ad. Minden község számára tüzzön jutalmat a teljesen józan életű gazdák tüntetésszerűen megjutalmazására, minden évben rendezzen egy ünnepélyt ivás nélkül, akkor ossza ki a józan gazdák között a jutalmat. Minden koresmát vasárnap és ünnepen tartasson bezárva. A vasárnap delutánokat használjuk fel népszerű felolvasásokra, gazdasági, ipari munkák bemutatására. Ez már népmentési akció lenne. Mulatozással lehet rossz példát adni, saját magának és családjának nagy kárt okozni, az egészséget tönkre tenni, de népet menteni egyáltalában nem lehet. Vegyük ki népünk kezéből az alkoholt, száműzzük köréből és határozottan állítom, hogy népünk

meg van mentve. Nem hallgathatom el, hogy mily kiszámíthatlan nagy veszedelem rejlik abban, hogy az újabb időben a községek italmérest gyakorolnak. Az emberek egymást biztatják az ivásra, jertek a mi koresmánkba igyunk, mert minél többet iszunk, annál kevesebb rovattal fizetünk, jertek, mert ott van a bíró is, ott vannak az esküdtek is, igazítsuk el a foglalást, hogy ne árverezzék el a rovatalért, utadóért a malacunkat. Zárjelben mondom (ők pedig bemennek és lesznek dísznők estére kelve.) A jegyző úrnak is nagyon jól esik, ha sokat hajt a koresma, nem lesz akkora százalék községi adó, mégis lessz mihez nyulni. Hogy a községi koresmára nézve más a törvény, más a szabályrendelet azt nem is kell mondani. Hogy 9 óran túl is, éjfélfeleig is, talán némelykor reggel feléig ott iddognának zárt ajtókon belül, az ne tűnjék fel senkinek, hisz a község érdeke úgy kívánja. A vármegyei szabályrendelet 6 kor. ital kontónál többet nem enged meg, de hát a község érdeke megkívánja, hogy 30, 40, 50 s még 60 kor. kontót is megengedjenek. Hogy 16 éven aluli finokok -összekafolnak és beülnek a községi koresmába, jól pálinkáznak, az lehet, mert gyűl a rovatal. Ha késő este a temperans apjuk gajdult állapotban haza megy, jó felesége így fogadja: „úgyan apjuk kendet mi érte, — ilyent soha sem tett, a gyermekek alig győzték várni, mind nyugtalanokdottak, mindegyre kérdezők: „hol van apa, vajjon nem történt baja?“ alig tudtam őket meguygatni, alig tudtak elaludni.“ — „Hadd el anyjuk, ez megesett, már nem térhettem ki, mindegyre szememre hánytak, hogy bezeg én nem neveltem a rovattal. Hát már egyszer nekem is nevelni kellett a rovattal, azért késtem, alig vártam, hogy hazajöjjenek. Sokkal szivesebben megfizetném én azt a nagyobb rovattal is, csak ne lennék ilyen eseteknek kitéve. Oh, mily irtózatoss dolog folyik le abban a községi koresmában, ott a káromkodás, szitkozódás, piszkolódás minden alakban előfordul, nyivasztó, büdös levegő van, alig voltam képes kiállani. Tölem ott dorbézolhatnak ezután!“

Kevés kivétellel így festnek a községi koresmák. Türihetetlen helyzet. Azt hiszem, hogy közel van azon idő, midőn a községi koresmák jóvedelmét a székely kirendeltség veszi át a székely nép mentésére. A többi helyeken pedig a vármegyei gazdasági egyesületek veszik át a nyomorgó nép felségítésére, a józan kis gazdák megtalalmazására, az alkoholelleses mozgalmak segélyezésére, részegesek szanatoriumának létesítésére. Minden vármegyében erre égető szükség van.

(Folyt. köv.)

Szabó György.

Felhívás.

Püspök úrnak Ő Nagyméltósága erdélyi egyházmegyénk részére az alkoholelleses mozgalom felügyelőjének kegyeskedett engemet kijelölni. Ezen magas megbízatást szíves készséggel fogadtam el, minden tehetséggel akarok a belém helyezett bizalomnak megfelelni.

Ugyanazert szeretettel kérem kedves pap-társaimat és a tanító urakat, sziveskedjenek engemet minden alkoholelleses mozgalomról értesíteni, az alkohol feltűnő rombolásairól is. Nagy köszönettel fogadnám a valóságnak megfelelő statisztikai adatokat is egyes személyek, családok és községek alkoholtartalmú italok fogyasztásáról, az alkohol elvezése folytán előállott bukásokról, feltűnő betegségekről, halálesetekről, nagymérvű veredésekről, gyilkolásokról az idő, hely és név megjelölésével. A kellő diszkreciót mindig megfogom tartani.

Nagyon kérem arra is, hogy haladék nélkül kezdjék meg a keresztény mértékletesség társulatának alapítását a községekben. A lelkipásztor a szószékről tartson 3—4 beszédet az alakítás megkezdése előtt a mértékletesség feltétlen szükségességéről, a torkosság főbűn rettenetes pusztításairól, veszedelmességéről.

A tanító az iskolában a gyermekek között apostolkodjék. A 7 éven felüli gyermek már bátran felvehető a társulatba. Dr. Halász abstinens orvosunk véleményének meghallgatása után abstinens szövetségünk úgy döntött, hogy a gyermek csak az I. osztályba vehető, mely csoport minden alkohol tartalmú ital élvezéséről lemond. Nagyon kívánatos volna, ha a nők is ezen osztályba állanak, de a második osztályba is vehető, esetleg a III. osztályba is. A II. osztály nagyon kevés bort, sört élvez, theába egy kálnyi rumot, de pálinkát orvosi rendelet nélkül soha. A III. osztály élvezheti kis mértékben a pálinkát is, de gajdult, zavaros állapot soha se álljon elő.

A társulatba csoportosulás azért nagyon kívánatos, hogy minél több felnőtt és kiskorú emberrel fogadtassuk el a társulat józan elveit. Például, hogy gyermeket soha sem unsoz alkohol élvezésre, még nagykorú vendéget sem, nem kíván senkit lerészegíteni, a házi asszony kedveskedve nem alkohol tartalmú italt tölteget, hanem jó egészséges forrás vizet stb. stb. Lássuk be végre valahára, hogy születhetünk, meghallhatunk, illetőleg temethetünk az alkohol graszszalása nélkül is. Talán keresztelni is lehet, családot is alapítani az alkoholtól való hodolás nélkül. Talán primiciálhatnánk is, bucsút is járhatnánk anélkül. Sokkal kevesebb baj lenne a világon! Mily üde, mily önértetes lenne a katolikus hitélet is! Mily nagy élet- és munkakedv! stb. stb.

A társulat megalapításával vezérkönyvül és tagsági könyvül a kath. szövetség kiadványa szolgálhat. Kapható Budapesten, Szentkirály-utca 28. sz. alatt. Ára 14 fil.

Szabó György.

A Székely Társaságok Szövetsége.

Immár két éve, hogy a Székely Társaságok Szövetsége megalakult, célul tűzven maga elé az erdélyrészi magyar egyesületek tömörítését s ezeknek segítő hozzájárulásával közgazdasági és kulturális viszonyaink oly mérvű javítását, hogy a magyar társadalomnak minden egyede vagyonban, erkölcsben egyaránt elég erős legyen Isten és Haza iránti kötelességének teljesítésére.

A magyar társadalom szervezkedésére és együttesen végzendő komoly, céltudatos, kitartó munkájára sohasem volt nagyobb szükség, mint éppen napjainkban, amikor a szerencsétlen politikai és közéleti alakulások minden jobb törekvést megbénítanak éppen a szervezetek elszigeteltsége és ebben rejlik erőtelensége miatt.

Hogy fent vázolt feladatának jól megfelelhessen és a kísérő akadályoknál diadalmaszkodhassék, felhívást intézett e napokban az erdélyrészi jelentékenyebb egyesületekhez, hogy lépjenek tagjai sorába és vegyenek részt abban az intenzív munkában, mely Magyarország keleti részének biztosítására a Szövetség erejét és odaadó tevékenységét követeli.

A Székely Társaságok Szövetsége képviselői alapon a vele szövetkezett kulturális és közgazdasági egyesületekből áll, melyeknek kiküldöttjeivel évenként egyszer, közgyűlésében mind- amaz ügyek fölött tanácskozik, melyek általában Erdély magyarságának léteérékét érintik s amelyekhez a szövetkezett tagtársaságok szakvéle-

ménye is kikéretik, hogy aztán bármily irányban is szükségeltessék közbenjárása, a mentő eszközök legjavát éppen azon szakszervezetek hozzájárulásával alkalmazza, a melyek arra legalkalmasabbnak mutatkoznak.

Összeköttesben áll a szövetség a székely városok és vármegyék vezetőivel, orsz. képviselőivel és azon egyesületekkel, melyek a székely kongresszus határozataiban korszakalkotó reformterveknek hosszú időre szóló egész sorozatát állították a társadalom és kormányzó hatalom elé.

Feladata egyfelől hát az is, hogy a székely kongresszus határozatainak végrehajtását éber figyelemmel kísérje és törekedjék sort keríteni a radikálisabb kérdések újabb tárgyalására és a végrehajtás iránt szükséges intézkedések megtételére.

Erről tett tannaságot a Székely Szövetség múlt évi augusztus 22-en Sepsiszentgyörgyön tartott közgyűlésében is, a midőn többek között, nagy érdeklődés mellett, a székely vasutak kiépítése és illetve az erdélyrészi legmagyarabb városoknak egyenes vonalban való vasúti összekötése révén a Feketetenger megközelítését tüzte ipari- és kereskedelmi szempontból feladatává.

Hogy a belépést megkönnyítse, a tagdíjat évi 10 koronában állapította meg. Ennek ellenében minden társaság 3 tagot küldhet saját képviselőtében a szövetségi közgyűlésbe, hol sorban tárgyalás alá kerülnek a radikálisabb kérdések s így elég alkalma leend mindenkinek érdekei és céljai előmozdítására.

A Szövetség Deák Lajos kir. tanácsos elnök, László Gyula, dr. Kömőcsy József, Benedek Elek (Budapest), ifj. Gödri Ferencz (Sepsiszentgyörgy) és Székely Ferencz (Debreczen) alelnökök; Máthé József főtitkár, Szentgyörgyi Dénes titkár, dr. Sárkány Miklós pénztáros, Bíró András, Sassi Nagy Lajos (Szeged) ellenőrök; Haraszti Sándor könyvtáros és Székely Dénes gazda vezetésével folytatja működését.

A Székely Társaságok Szövetsége az ügy támogatására felkerlte a nagyobb központok társadalmi munkában előjáró vezető embereit is. Reményünk van hát az iránt, hogy ezek hazafias kötelességet csinálnak a szövetség erősítéséből s a nekik küldött felhívásokat eredményes paratollással helyezik el azokban az egyesületekben, ahol szavok van.

Azért ámbár olyan ügyről van szó, mely iránt meleg rokonszenv kell éljen a hazafiak lelkeben, magunk részéről is ajánljuk a megkeresett vezető embereknek és egyesületeknek, hogy lépjenek a Székely Társaságok Szövetkezetébe és dolgozzanak Erdély magyarságáért vállalva közösen tovább.

Felhívás előfizetésre.

Lapunk 1906. jan. 1-ével XXVIII. évfolyamába lépett. Az új év alkalmból ismételten előfizetést nyitunk lapunkra, mint olyanra, mely az erdélyi részekben egyedül álló ker. kath. irányú politikai lap, és amely a kath. érdekek megvédésében, a független ker. irányú hazafias politika hirdetésében mindig bátor és szökimondó volt a multban s lesz a jövőben is.

Bizalommal kérjük tehát olvasóinkat előfizetéseik megújítására, illetőleg új előfizetők gyűjtésére.

Az előfizetés díja:

Egy évre 8 korona
Félévre 4

R. k. kántorok kedvezményes árban évi 4 koronával fizethetnek elő.

H I R E K.

— **A hereceprimás** állapota a lapok jelentése szerint nagyon aggasztó. Lára már 40 fokra is felszokott s az orvosok konziliumot tartottak felette. A beteg egyházfejedeleme állapota felől nap-nap után egyházi és világi előkelőségek részvételvel tudakozódnak.

— **Kitüntetett katolikus író.** Auer István, az „Alkotmány” segédszerkesztője, az Országos Pázmány-Egyesület titkára most adta ki „A merre ép járok” címmel szépirodalmi prózái munkáinak egy esinos kötetét. A könyvet megrendelte volt Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök úr is, ki a napokban a következő kitüntető sorokat intézte az íróhoz:

„A merre én járok” hosszú idő után az első szépirodalmi termék, amelyet nemcsak érdeklődéssel, de megelégedéssel is lapozgattam. Bárcsak akadna sok olvasója és — követője. Kérek még 5 példányt. Öszinte tisztelője
Majláth
püspök.

A magas helyről érkezett kitünő elismerés nemcsak az írónak okozott nagy örömet, hanem osztoznak abban a magyar katolikus irodalom munkásai is.

— **Jótekonyság.** A Gyulafehérvári takarékpénztár legutóbb tartott gyűlésén a gyfehérvári főgimn. tornaalapja javára 100 koronát ajándékozott, amelyért a főgimnázium igazgatósága ez úton is kifejezi hálás köszönetét.

— **Lesz-e béke?** Ez a kérdés járja mindenfelé. Feleletet persze, amely valószínűséggel is bírhatna, nem igen adhatnak még az ugynevezett „Jegjobban értesültek” sem. Andrassy Gyula gróf meghozta a királyi üzenetét a koalíciónak s visszavitte a koalíció feleletét a királynak. A király két órai kihallgatáson fogadta a koalíció vezérét, átvette a választ, de határozott feleletet nem adott. Megkérte azonban a gróft, hogy maradjon még Bécsben. Ebből az optimisták azt következtetik, hogy a helyzet kezd tisztulni és javulni. Ezt mindenki szíve szerint óhajtja, mert egy olyan ádáz esztendő, mint a minő eltel, ismétlődés esetén teljesen megrendítheti a dinasztia s a magyar állam sorsát. Békére van tehát szükség, de úgy, hogy a nemzet megkapja a magát, mert ez egyszersmint a dinasztia erősítésére és biztosítására szolgál. Minden lealkuvás csak izzásban tartaná a paraszt továbbra is. Józan logika szerint azt kell következtetni, hogy a sok huza-vona után végre Bécsben is be kezdik látni, hogy az igazságot, a jogot nem lehet csak úgy egyszerűen agyon tiporni.

Egy fővárosi lap például „kitünő értesülés” alapján ezt jelenti: „Váratlan fordulatok Bécsben sohasem lehetetlenek, de úgy, amint ma állanak a dolgok, lehetőnek tartják, hogy három héten belül a helyzet teljesen megváltozik s a koalíciónak módjában lesz a kormányzás átvételéhez hozzájárítani... a helyzet tetemesen megjavult, tényleg van remény arra, hogy Magyarország a politikai kaoszából kimenekedve, az egyetértés a korona és a magyar nemzet között helyreáll.”

Bizony ideje lenne már!

— **Mégis vannak csodák.** Az „Uj Lap”-ban olvassuk, hogy egy Gramantik Agoston nevű úri ember ezer korona értékű részvényt jegyzett az „Uj Lap” javára. Aztán még azt is írja: „Kamatokra, osztaléokra nem reflektálok, sőt addig, amíg az „Uj Lap” úgy belső tartalmában, mint külső terjedelmében a reá váro nagy feladatoknak meg nem felel: évi fizetésemnek felét — ami jelenlegi 3 korona napidíjam mellett évenként 548 koronát

tesz ki — az „Uj Lap” fejlesztésére, első sorban szerkesztősége és munkatársai megfelelőbb díjazására ajánlom fel; mert igazán szegényem, ha összehasonlítom, hogyan fizetjük mi és hogyan becsüli meg más legelső katonáit, a toll munkáikat. És ez alkalommal nem tehetem, hogy ne adjak kifejezést irányukban való nagybecsülemnek, hogy a másik oldalról jövő esábitó ajánlatok dacára kitaranak igaz ügyünk védelmében, ritkán kellőképpen megbecsülve, soha megfelelően díjazva. Ez nemcsak az ő értékeket neveli, hanem a mi szegényünket is növeli”. Hát vannak mégis csodák.

— **Keresztény mértékletességi társulat** alakult mult vasárnap (jan. 28-án) Oroszhegy hítközségében. Az országos kath. szövetség által kiadott szabályok alapján 66 férfi és női tag tett egyelőre 1 évre ünnepélyesen a templomban teljes és részletes „lemondást” a szesz italok használatáról. Megható volt, midőn a szt. mise végén a plebánus előbb maga is letévé a lemondást, felszólította az előre jelentkezett tagoknak, hogy most már ők is kövessék a példát és bátran járuljanak az oltár elé, és az egész hítközség színe előtt nyilvánosan tegyék le a szabályszerű lemondást. A templom szentelye erre egészen megtelt a példaadó férfakkal és nőekkel, kik nem törődve a könnyelműek gunyolódásaival, embertársaik iránti keresztény szeretetből példaadáskép is mindnyájan — egyetlen egy sem maradván el — bátran és szíves készséggel jelentek meg a plebánus-igazgató előtt, hogy lemondásukat megtegyék. Elismerésre méltó, hogy a községbeli 4 tanító és a bíró is e társulat tagjaivá lettek.

Az olvasni tudó tagok egy-egy tagsági és vezérkönyvecskét kaptak, az olvasni nem tudók pedig ker. szt. Jánosnak, mint a társulat pártfogójának képt fogják megkapni.

Az ekként megalakult társulat minden hónap második vasárnapján a délutáni isteni tisztelet alatt engesztelő ajátosságot fog tartani Jézus Kegszentebb Szívéhez az emberek mértékletlensége által okozott bántalmakért.

Vajha egyházmegyénk minél több községében a hívek legszélesebb rétegekben gyökeret verne ezen korszerű társulat, mellyel népünk erkölcsi és anyagi megmentését legsikeresebben munkálhatnák! Éppen lapunk mai száma hoz egy ezen üdvös dologra vonatkozó felhívást, melyet újból ajánlunk az illetékesek figyelmébe!

(Szerk.)

— **„Kath. földművelők egyesülete” célja:** vallás-erkölcsi alapon egy-egy község vagy város földművelőit társulatba, egyesületbe összevonni és a helyi viszonyoknak megfelelőleg a földművelésre, állat- és fatenyésztésre kioktatni, a társas életet nem csak hasznossá vá kellemsé is tenni. Azoknak, kik törvényeit, szervezését, megalakítását és vezetését óhajtják megismerni szívesen szolgál megkeresésre felvilágosítással. Pál Dénes petrozsényi s. lelkes.

T A N Ü G Y.

Hitoktatás az iskolában.

Úgy a tanügyi szaklapokban, valamint az egyes napi és heti társadalmi lapokban olvashatunk sokat a katolikus hitoktatásról, módszertanokról és a tananyag időhöz kötött felosztásáról.

Mind a háromra felelek röviden.

1. A katolikus hitoktatást illetőleg igen elágazók a vélemények. Sok függ az iskola jellegétől is. Mondanom se kell, hogy minden is-

kolában az az uralkodó vallás, a milyen felekezettől az intézet. Vannak, akik azon fáradoznak, hogy mindent egy-kalap alá huzzanak, ezek majdnem teljesen felesleges munkát végeznek. Soknak kevés a tapasztalata, vagy rossz a megfigyelő képessége. Többen csak a katolikus iskolákat ismerik. Pedig óriási a különbség katolikus vagy nemkatolikus iskola között; no meg azután egy osztott vagy osztatlan iskola között — legyen az akár elemi, akár szak- akár középiskola. Könnyű némelykor tanácsokat osztogatni, de nehéz azokat a gyakorlatban megvalósítani.

Ott, hol a hitvallásra semmit se adnak, a szülők sem törődnek vele, tessék kellő eredményt felmutatni. Mert kétségtelen, amit az iskola mulaszt, azt pótolhatják otthon a szülők, vagy amit a szülők mulasztanak, az iskola; de ahol mindakettő hanyag, ott az eredmény a legnagyobb fáradtság mellett is legtöbbször meddő.

És a hibát nem is annyira az iskolára hárítom, hanem a szülőkre. Ők tartoznak első sorban is gyermekeik erkölcsi fejlődéséért, az iskola csak folytatja a megkezdett munkát, mit a templomi szentbeszédek fejteznek be.

Évek óta, aki abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy elemi fiú és leányiskolában, tanítóképzőben és főgimnáziumban taníthatok, figyelemmel kísérem az iskolák szellemét, figyelemmel a szülőket, de figyelemmel a korszellemet is — és mondhatom, hogy arra a tapasztalatra jöttem, hogy a nagyobb hiba mindig a szülői körben keresendő. Tehát mi a kötelességünk első sorban? Visszahódítani a szülőket, jobban meg kell velük ismertetni és kedveltetni a vallás magasztosságát és a krisztusi elveket. Amig ez nem sikerül, addig hiábavaló minden. A gyermek rendesen szülői nyomdokait követi. Minél műveltebb a szülő, annál rosszabb, mert annál kevesebbet törődik az Istennel, a vallással, no meg — hit dolgában — gyermekekébe. A vallást semmissé tartják. Mindent kétségbe vonnak. Vagy azt mondogatják, kell is ez neked. És ha a fiú nem kap jelest — az mégis baj. Azt mondják, mifele dolog az, hogy a hitoktató a vallásból nem adott jelest. Hiszen a vallás nem is rendes tantárgy.

Tehát az ilyen eszmékkel szemben az a teendőnk, hogy értsük meg egymást, ne forgácsoljuk szét erőnkét és uno animo uno corde végezzük kötelességünket. A cél csak így lesz elérhető. De elül mindenesetre a nagyok járjanak, illetve a vezérek, mert minket parányi atomokat nem mindig hallgatnak meg. Sokszor legszélsőbb elveink is dugába dőlnek. A vezérek tartoznak bennünket serkenteni, támogatni nemcsak erkölcsi, hanem anyagiilag is. Igaz az utóbbira azt mondhatni valaki — nem propter esum, sed Jesum: de mit mond sz. Pál: Aki nem dolgozik, az ne is egyék. S ebből mi a tanulság? Az, hogy aki dolgozik — az a dotációt is megérdemli.

2. A módszertanra pedig csak az a válasszom, hogy a hány ember, annyi szokás. Egy általános — minden iskolában használható — módszertan kidolgozása, illetve annak betartása lehetetlen. A módszertan ügyes kezelése a pap tudásától, a pap erkölcsétől és a pap pedagógiai ihlettségétől függ.

Más módszertan alkalmazandó az osztott, más az osztatlan iskolában; más a vegyes v. nem vegyes iskolában; más az elemi, más a szak-, más a középiskolában.

Vannak ám olyan iskolák is, ahol egy óra alatt hat osztály van együtt, itt természetesen az eredmény nem lehet olyan, mint a hol egy óra alatt csak egy osztály tanul. Ilyen iskolákban a

közös módszertan sem használható. Ezt nem akarják sokan megérteni. Ami bene distinct, bene docet. Ez tartandó a módszertanban mindig szem előtt.

3. A tananyag feldolgozásának is sok a eszija. Függetlenül a heti órák számától, az iskola jellegzetétől s irányától, a szellemi fejlettségtől stb. stb. Több szem többet lát. Világos, hogy több órán át többet lehet és kell is tanulni, mint ellenkező esetben.

Akármielyen jellegű vagy irányú legyen is az az iskola, ha elégséges idő beosztatik a hitoktatónak az anyag feldolgozásához, munkája eredményes lesz, ha nem kevésbé leendő eredményes.

Az sem tagadható, hogy a szellemi erettség is nagy befolyással van a munka megkönnyítéséhez. Némelykor egy fejlett elemista többet tud, mint egy középiskolai tanuló.

Mindezekből végre csak azt akarom kihozni, hogy az egyes szakírók rossz ösvényen járnak, mennyiben a hitoktatás sikere nem mindig az írott módszertan keresendő, sem a tananyag szigorúan az órákhoz kötött kijelölésében; hanem függ fiúk fejlettségétől, az órák számától, az osztályok elrendezésétől, a szülők (különösen) közreműködésétől és végre a hitoktató szorgalmától.

Tehát mindaddig majdnem felesleges minden tanás, minden gyűlés, minden írott módszertan, egységes tanterv, órához kötött tananyag kijelölése s ajánlása, míg minden osztályban külön-külön hetenként legalább 2-órán nem adatik elő a vallás. Ha ezt sikerül elérni — csak akkor lehet igazában az írók jótanácsait követni, addig soha. Erre a tapasztalat tanított.

Pintér János.

Az Erdélyi R. K. Tanítóegyesületek Szövetségének

választmánya f. évi január hó 27-én d. u. 4 órakor tartotta elnöknek lakásán rendes gyűlést. Jelen voltak: Imets F. Jákó elnök, Balázs Endre dr., Koródy Péter dr., Maeskássy József, Peter János dr., Wagner Sándor és Szász Károly jegyző.

Elnök üdvözölve a megjelenteket, a múlt közgyűlés intézkedéseinek végrehajtásáról tesz kimerítő jelentést. Nevezetesen: A Kolozs megyei tanítóegyesület átiratára, melyben az alakítandó „Erdélyi részi Tanítóegyesületek Szövetségé”-be való beállásra hívják fel szövetségünket, határozatot: hogy miután az elnökség nem is értesült ezen szövetség létrejöttéről s különben is a belépés a tagok újabb megterhelésével járna, a mennyiben szövetségünk minden egyes tagja után 50 fillérrel kellene évenként hozzájárulnia, ez időszereint nem lép be ezen újabb szövetségbe.

Jelenti elnök, hogy a multi közgyűlés jegyzőkönyvére püspök úr ó nagyméltósága azt méltóztatott válaszolni, hogy a közgyűlésen letárgyalt és elfogadott indítványokban körvonalozott elvek és szükségletek megvalósítására, illetőleg ki-elégítésére a lehetőségig közre fog munkálni.

A választmánynak múlt évi jelentésében foglalt azon indítványa értelmében, hogy a választmány az erdélyi részi lelkesedés és tanügybarátok körében egy segélyalap létesítése céljából mozgalmat indítson; az elnökség elkészítette az erre vonatkozó kérelmet és felhívást s szét is küldötte már a ft. papsághoz, melynek szövege a következő:

Felhívás és kérelem.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetsége, mely 1901. nyarán alakult meg, sok szép feladatot tűzött maga elé a vallásos és hazafias nevelés terén. Az iskolai nevelés és tanítás előmozdítására vonatkozó ismeretek gyarapítása mellett a tagok anyagi helyzetének javítására is törekszik és segédkezet óhajd nyújtani arra, hogy kath. tanítóinknak gyermekeik iskoláztatása eléggé ismert szűkös viszonyaik mellett megkönnyítessék. Hogy azonban tanítóegyesületeink Szövetsége olyan kedvező anyagi viszonyok közé juthasson, hogy ilyenmű segítség gyakorlása lehetségesse váljék: az jelenlegi körülményeink között csak úgy valószínű meg, ha az Erdélyi részi katolikus társadalom és különösen a vezető osztály segítségünkre siet. Azon szoros és benső viszonyt fogva, mely a papság és tanítóság között fennáll, kiváltképpen a főtiszteleendő erdélyi részi Papsághoz fordulunk, hogy adományaival zsenge egyesületünket támogassa. A lelkeskedő papság ismeri különösen a tanítóság helyzetét, mely égetően sürgeti, hogy az egyes, terhei alatt már lankadozó tanügyi munkásoknak, a szó legnemesebb értelmében vett munkatársaknak, segítség nyújtasson. Erős hittel reméljük, hogy nemes szándékunkat méltányolva sokan fognak sorakozni alapító tagjaink tiszteletreméltó csapatába. Szövetségünk alapszabályai 50 koronában állapítják meg az alapító tagok hozzájárulását, melyet azonban pénztárunk nagyobb részletekben is hálás köszönettel fogadna.

Más egyházmegyék tanítósága már régen élvezi a tanítói jótékonyági intézmények áldását, melyeknek létesítése mindenütt első sorban az egyháziak nagylelkű támogatásával sikerült. Vajha nekünk is sikerülne a nagy közönség támogatása mellett ebbeli célunkat is megközelítenünk!

Kelt Gyulafehérvárt, 1906. január 6-án.

Hazafias tisztelettel

Imets F. Jákó s. k.

apátkanonok, a tanító-szövetség elnöke.

Szász Károly s. k.

elemi isk. tanító, tan. szövetségi jegyző.

A közgyűlés jegyzőkönyvének 6-ik pontjában foglalt azon indítványra nézve, hogy a tanítók működési helyükön a képviselő testületekbe beválasztassanak, a főszolgabírákhoz az elnökség a következő kérelmet intézte:

Tekintetes Főszolgabíró úr!

Az Erdélyi R. K. Tanítóegyesületek Szövetségének, mely az erdélyi r. k. püspökség területén már régóta működő r. k. tanítóegyesületeket egyesíti magában, 1905. évi jul. 11-én Csiksomlyón tartott gyűlésében a résztvevő egyesületi tagok azon óhajtatásukat nyilvánították, vajha a járási főszolgabírák a községi képviselőtestületek megújításánál tekintetbe vennék azt is, hogy vajjon a helység tanítója tagja-e a képviselőtestületnek! s ha nem volna az: akkor eszközölné ki a főszolgabíró az ő tekintélyes befolyásával, hogy a község választói a tanítót a képviselőtestületbe válasszák be.

Bizohyára nem kerülhetne el a tekintetes főszolgabíró úr figyelmét azon jótékony befolyás, melyet egy hivatása magaslatán álló tanító a község erkölcsi és anyagi haladására gyakorolhat. Ó lévén vezetője a község lakosságának a gyermekkori legelső eszmélés és meginduló gondolkodás pillanataitól, melyeknek fejlődésére oly elhatározó befolyást gyakorol, remélhető, hogy e befolyását tanítványai seregére felnöthető korukban is megtarthatja. Ezt a befolyást a tanítónak lehetőleg biztosítani és ennek számára teret nyi-

tani, a közigazgatásnak is csak javára szolgálhat, mivel a tanító érdek nélküli működésével sok oly szükséges voltát beláthatja, melyek a hivatalos közlés által kevésbé népszerűek. A tanítót jogosulatlan anyagi érdekek nem hozzák összeütközésbe a község érdekeivel s így inkább is megbarátkozik a nép az ő javaslataival. Mint képviselőtestületi tagnak inkább módjában állana, hogy a nép anyagi érdekeire vonatkozó újításokat indítványozzon s azok kivételében közreműködjek.

Kelt Gyulafehérvárt, 1906. január 6-án.

Hazafias tisztelettel

Imecs F. Jákó s. k.

apátkanonok, a tanító-szövetség elnöke.

Szász Károly s. k.

elemi isk. tanító, tan. szövetségi jegyző.

A közgyűlési jegyzőkönyv 9-ik pontja alatti megbízások, hogy t. i. szövetségünk kérvénnyel keresse fel annak idején a képviselőházat, valamint a róm. kath. egyházmegyék hasonló egyesületeit, melyben az alkotandó új népisk. törvényben az ossztanítóság — de különösen a r. kath. tanítók kívánalmainak méltányos kielégítését kéri; még nem vált időszerevé. A felhívások formulázását a választmány egy szűkebb-körü bizottságra bízta.

Pál Albert tagtársunk azon indítványa, hogy a közgyűlés jegyzőkönyve és indítványok ki nyomattassanak és a tagoknak megküldessenek, a szövetség kezdetleges anyagi viszonyai miatt ez idő szerint nem teljesíthető.

A nyári közgyűlésre vonatkozó tétel közé felvetetik a mult évről elmaradt tétel, melynek címe: „Miféle eszközökkel küzdhet a tanító az alkoholizmus ellen?” Ennek kidolgozásával már a nyári közgyűlés Szabó István esikszentgyörgyi tanítót bízta meg.

A többi tételre nézve szokott módon felhivatnak az egyes egyesületek, hogy a maguk részéről is közöljenek tételket s a tagdíjakat is küldjék be.

Ezután Wagner Sándor főgimn. tanár, a „Közművelődés” f. f. szerkesztője, a szövetség választmányi tagja azzal a kérelemmel fordult a választmányhoz, hogy az általa szerkesztendő „Regnum Marianum” c. s. a népiskoláknak szánt irkákát vegye hathatós pártfogásába, illetőleg az erdélyi részi róm. kath. iskolák, iskolaszékek és tanítók figyelmebe ajánlja, hogy az iskoláinkban ezutal a nevezett „Regnum Marianum” irkákát használják.

Az Erd. Rk. Tanítóegyesületek Szövetsége az indítványt örömmel vette tudomásul és az indítványozónak idevonatkozó felvilágosítását és tervezetét meghallgatván, a vállalatot pártfogóról biztosította. Hathatós befolyásával rajta lesz, hogy mielőtt a sorozatot megindulna, az erdélyi r. k. egyházmegyei iskolák minél teljesebb számban használatba vegyék.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* *Megjelent a „Havi Közlöny” az elméleti és gyakorlati lelkipásztorkodás köréből.* XXIX. évf. januári füzet, melynek — mint a kiváló szakközönlöny füzeteinek mindenkor, — most is gazdag és érdekes tartalma a következő: Allocutio Sanctissimi Dom. Nostri Pii Papae X. Irányiakké, fejtegetések: Kirschaneck Ö., Szociális művelődés. — Kováts S. dr., A céltudatos pastoratio feltételei. — Tower V., A búcsúnap megünneplései a legújabb liturgiájog szerint. — Szegi dr., A halál beállta és a szentégek kiszolgáltatása. Geisz A. dr., Anyakönyvi ügyek: 1. Anyakönyvi büntető határozatok. Tower V., Liturgikus apróságok: Felhívás az olvasók

hoz. — I. Ha szentségimádás Gyertyaszentelő Boldogasszony napjára esik. — II. Jézus-szive votivmisége a hónap első péntekén. Geisz A. dr., Közigazgatási ügyek: 1. A póttartalékba sorozott főllesztelt papok nyilvántartása. — 2. Hitefelekezetek községi segélyezése. Főpásztori körlevelek (M. J.) Rendeletek: Indulg. plen. conceduntur fidelibus, singulis primis mensis Sabbatis vel Dominicis pietatis exercitia in hon. Immac. B. M. V. peragentibus. — De narrationibus specietenus tantum historicis in S. Scripturae libris, qui pro historicis habentur. — A plebaniak melléképületek újjáépítése iránt hozott iskolaszéki határozat ellen való felebbezés. — Az alkoholizmus elleni küzdelem: a Keresztény Mértékletesség Társulatának szervezése. Vegyesek: 1. Érdekes statisztika. — 2. Elfelejtett szavak. — 3. P. Hartmann kútintései. — 4. A pap, mint keresztelő és keresztapa egyszerre. — 5. A nyitrai legújabb, 1906-iki schematismus. — 6. Pro Calabria. Irodalom: Jászai G., A Szegeci Sz. Rökushoz Címzett Róm. Kath. Plebánia 100 Éves Története. — Kovács S. dr., Bourdalona S. J. Egyházi Beszédei — Aulik D. P., Virágzásak. — Hodács A., Katolikusok Kínésesháza. — Religio-vallás. — Isten igéje. — A népiskolai és ifjúsági könyvtarokról. Katolikus folyóiratok és hírlapok: 1. Jézus Szentséges Szive Híröke. — 2. Szűz Mária Virágos kertje. — 3. Magyar Szemle. Személyzeti hírek: Az esztergomi és egri érseki, a cesanádi, győri, munkácsi gör. kath. nagyváradai lat. szert., nagyváradai gör. szert., nyitrai, pécsi, váci és veszprémi püspöki megyékből. Katolikus krónika. Tárcá: Kovács S. dr., Voltak-e Jézusnak testvérei? Beérkezett előzetesek. Hirdetések. A „Havi Közlöny“ szerkesztőkiadója Patzner István, szentszéki tanácsos, temesvár-gyárvárosi plebánus. Előfizetési ára egész évre 10 korona. Megrendelhető a szerkesztőkiadó: Patzner István plebánus címén (Temesvár-Gyárváros, róm. kath. plebánia).

* Az *Egyházi Közlöny* (szerkeszti Gerely József) XVIII. évf. 4. számának tartalma: Verecikem: (B. Zs.) Signum, cui contradicetur. — Egyetemes egyház. A Vatikán és Franciaország. — X. Pius második szózata a lengyel püspökökhöz. — A „Militia Aurata“. — A pápai svájci gárdáról. — Érdekes valópör a lyoni törvényszék előtt. — A katolikusok száma az angolszász tartományokban. — Visszatérések a skizmából. — A pápa a keresztény iparszövetkezetek kérdéséről. — A katolikusok a közgazgatási pályán. — Püspök a tánc ellen. — Különös ülés. — Az egyház az Egyesült Államokban és a bevándorlás. — Katholicizmus Japánban. — Néhány statisztikai adat az iskolatestvérekről. — Időszerű kérdések: Dr. Szilvek Lajos, Nemzeti zsinat Franciaországban. (V—VI.) — Szociális kérdések: (Dr. N. A.) A katolikus népszövetség. — Vallástánítás: Hodoegus, Nemi nevelés. — Különféle: V. S. Egy farsangi epizód a régi Pesten. (A székesfőv. levéltár aktáiból.) A hét krónikája. — Irodalom: Gyárfás Elemér, Ferdinand Bonnetière, Sur les Chemins De La Groyanee. — — — Hodács Ágost. Katolikusok kínésesháza. — A hét világirodalmából. — Személyi változások, hírek és apróságok. (A „Zászlók“ terjesztése. — A tudós hagyatéka. — Bámulatos emlékezőtehetség.) — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

CSARNOK.

Nyáron.*

Miklós Pál, a sötét ruhás kis papnövendék lassú, nyugodt léptekkel haladt a bérces szülőfalujának közel fekvő fenyesésbe vezető úton, midőn, mély elmerüléséből váratlanul esengő férfi hang ébresztette fel.

— Szervusz Pali, — szorongatta kezét a hang birtokosa, egy elegánsan öltözött fiatal férfi, — hála Istennek, hogy haza kerültél a szemináriumból, mert a levegője igazi kisasszony módjára kifehéřített . . . Pedig mondhatom, pompás fickó lett belőled, paji, — eseegett vigan, végig tekintve a fiatal pap dőlece, magas alakján, — no de rég is volt, a mikor együttüztünk itt a toronyban! . . . Látod, én már családos ember vagyok, van három gyermekem; ide hoztam őket nyaralni a szomszédotokban, Zsitva-fürdőre, hadd szívják az élető fenyes levegőt. Minket is ez tett ilyen erős és hatalmas férfiakká, úgy-e? Na, de ez mind mellékes, a fő az, hogy látogassál meg! A Baresvillában lakunk, kibéreltem a gyermekek kedveért az egészét. Várunk tehát paji! Érted? Várunk!

A meglepett kispap még alig állapította meg magában, hogy ez az őri ember senki más, mint a rokona, Balajth István, ki mint fővárosi fiú sok nyarat töltött el náluk falun, az már a városi ember ideges gyorsaságával messze járt. Mindig a régi Pista, a jómódu vig fiú, — nézett utána szeretettel a kispap s rendes komoly vonású ajka körül a fölebredt gyermekkori emlékek hatása alatt vidám mosollyal folytatta sétáját. A mint néhány perc múlva kiért az erdőbe, levette fejeéről a kalapját, hosszú fehér kezével hátrasimította dús sötét haját a homlokáról s érdekes fejét hátraszegve átadta egész lényét a bűvös magány határtalan élvezetének. Rezgő orreimpákkal, kitárgult tüdővel szívta be a friss, balzsamos levegőt s megállva, majd leheverésze, nedvesen csillogó szeméit ábrándos szeretettel hordozta körös-körül, nem tudva betelni a természet örök szépségével. Lelkének gondolatot, szívének érzelmet mindaddig csak az ő kiesiny világa, szűk életköre: az otthon, az iskolai élet, a szülőföldjének vadregényes bércsei teremtték. Ha hazakerült szünidőre özvegy édes anyjához a repkényes, rezeda illatú, violavirágos tornácú házba, másnap már újjongó szívvel barangolta be e kedves, ismerős helyeket, a hűvös, árnyékos erdőt, vagy a napsugárban fürdő kalászos mezőséget. Hiszen alig várja a papnevelő intézetbeli élet után a nyarat, a szabadság aranyos napjait, hogy viszontlathassa erdőkoszorúta kicsi szülőfaluját. Társaitól, kik között sok szenvedelmesen lobogó, titkosan zugolódo, kenyseredett lelkű ifjú volt, ő reá is ragadt valami azoknak vergődéséből. De itt a nagy természet csodás titkos bensejében visszanyerte lelkének rugalmasságát, itt, a hol örökké változatlanul, isteni renddel ismétlődik és él minden; a leghatalmasabb tölgynek rugyézése, levelésóra, majd ennek elhullása ép úgy, mint a tövén meghuzódó legkisebb virágnak, az ibolyának élete.

Az érintetlen, ábrándos lelkű ifjúnak igazi boldogságot nyújtott lelkében élő szeretete, rajongása a természet iránt; álmadozva sétálgatott egész napokon át kedvenc erdejében, hol az illatos fenyek, a hatalmas tölgyek s a kecses fehér nyírfák alatt annyi számtalan nyüzsgő, rejtett apró élet talált védő otthonra, vagy a mezőn, az életfontaltó kalászk között, hol a búza-

* W. Földes Annának lapunk múlt számában ismertett „Rajzok“ c. kötetéből.

virág kék színével, mint az állhatatos hűség vonja át azoknak lábait, meg a hol a pipacs magasra tartott feltűnő színű fejével, mint holmi kacér rövid életű szépség pompázott. Minden kis virág, minden kis bogár: egy-egy gondolat, egy-egy érzelem.

Ebben a szűztiszta életben gyűlt ki lelkében a vágy pályája iránt, itt kapott kedvet pihenni és terjeszteni az emberek között az ő igéit. Harmoniát talált választott pályája és a nagy természet között: neki az előző varázssal kell hirdetni és terjeszteni a Teremtő létezését, hatalmát, amit a természetnek minden kis virága, fűszála, parányi bogárkája némán, de annál közvetlenebbül hirdet és bizonyít.

Minden reggel azzal a szándékkal ébredt föl, hogy beváltja ígérteit s ellátogat Balajthyékhoz, de ha kinézett s a nyári reggel harmatos ragyogásába merült: ellenállhatatlan vágyat érzett szívében, hogy leheveressen a zöld fűben, elmékedjen, szónoklati próbákat tartson fűnek, fának, virágnak, madárnak.

De egyszer, egy szintén ragyogó nyári napon, mint a kikerülhetetlen sors, megleste az úton, a barátja, karjába kapaszkodott s vitte egyszerűen magával, miközben alig győzte szemrehányásaival elhalmozni kedves régi pajtását:

— Hát illik ez? Szép ez? Így kerülni bennünket, rokonaidat, akik igazi szeretettel várunk napok óta tégedet! Hát csak nem hagyta hátra valamelyik proféta vagy evangélista sem írásban, sem versben, hogy kerüld a te barátodat, rokonodat? Mi? . . . Ne félj, fiú, jól fogod magadat érezni közöttünk . . . Mindjárt meglátod, milyen pompás fiám vagyok!

Ekkor már oda érték a esinos nyári lak elé s barátja vitte magával végig a virágokkal pompázó udvaron, a hűvös előcsarnokon, hogy nemsokára egy kedves család körében találja magát, hol egy bájos szöke asszony, mint a nap az égen, áraszt fényt, meleget maga körül s a gyermekek, mint az ő sugarai vonták be az ő alakját, diesteljes fényességgel. Meleg, a szeretettől túlaradó szívvel fogadták a kispapot.

— Hadd mutatom be a gyerekeket, — szóló barátja, az apa megható együgyűségével. — Látod, ez a Pista, a trónörökös, Gabi papjelölt, mindig misét mond, hol az asztal tetején, hol az alatt . . . Ajánlom a leányomat is, ő benne rejlik az új század egyik büszkesége, nagy primadonnája: igen sokat gyakorolja a hangját a kisasszony . . . A bájos kis csöppesség szegyenke bűjt édesanyja mellé. Szín. derű, boldogság itt minden . . . A kispap lelke mélyéből gyönyörködött e kedves emberek boldogságán, habár valami idegenkedést, feszültséget nem tudott egészen legyőzni magában. A mit itt látott, minden olyan szokatlan volt neki: e szerelmes házaspár boldogsága, e gyermekesevesség, kacagás, e pompa, ez őri kényelem, a minőről neki, az édesanyai ház egyszerűségében felnőtt ifjúnak, vajmi kevés fogalma volt. Drága, nehéz butorok, kényelmes, puha kerevetek, keresetlen izléssel rendezve; süppedő, zajt fölfogó szőnyegek a padlón; nehéz, gazdagon omló függönyök az ajtókon, ablakokon s ezek között virág, üde zöld lombok, finom női kézimunka mindenhol, mintha mindenütt ott lebegne a kicsi asszony finom alakja. Még fenyeőillat is üdítette gyengén a levegőt, de mi volt az annak, aki azt mindennap a maga szűztisztségében élvezte? Fojtotta valami s kábult aggyal, nyugtalan idegességgel kívánt menekülni.

Elmenekült, de már föl volt dűlva lelkének nyugalma; egyik percben vágy ragadta meg, hogy menjen vissza és gyönyörködje a szerelmes boldogságán. De ha végig nézett sötét ruháján, megszegyenülve sietett a messze,

a hűvös erdőbe. Vergődött; de egyszer elment. Illemből. Vigasztalta megát: csupa illemből. Aztán? Sokszor, nagyon sokszor, mindennap. Már egészen jól érezte magát a puha úri kényelemben gyermekesevégés, lárna és zaj között; új, szokatlan boldogságot érzett a gyermekeknek iránta táplált szeretetük és vonzóadásuk kapcsán, amit ezerféle módon igyekeztek előtte kifejezni. Ha elmulasztott sétái, elmelkedései jutottak eszébe s érezte, hogy vádolják: hamar elsimultak a lelkeben ezeknek mardosásai. Hát ő nem Jézusnak, a kisdedekek magához hívó és szerető isteni Mesterének a példáját követi csak? Jézusnak, aki lemondással s az emberiség boldogítására szentelt szenvedéssel teljes életével megmutatta az utat követőknek, amely úton haladva, elnyerik a bért: a földön túli boldogságot, a mennyországot. Csak azt nem vallotta meg magának Istennek ez ifjú szolgálja, hogy most nyílt meg előtte egy új világ, a földi mennyország: a boldog családi élet. Ő a gyermekeket tanította, dédelgette azért, mert jól látta, hogy ez által örömet okoz, boldogságukat fokozza a szülőknek, annak a két embernek, akiknek egymás iránt érzett szeretete a három gyermekben kapcsolódott össze.

... Titkolt csodálkozással észlelte, hogy ime az emberek között is meg van a harmónia a szeplőtlen élet, a tiszta boldogság, minden ami képesíti őket a túlvilági üdvök elnyerésére is...

Pedig ez emberek életüket a szerelemre építék, ez vezérli az élet útjain, ennek boldogító hatalmáról, mámoros édességéről beszél ajkuk, egész sugárzó lényük...

... Már nem sétált egyedül kedvenc erdőjében, mezőjében; a gyermekeket is magával vitte és ő, ki még előbb beteges érzékenységgel sajnált egy leszáradt galyat vagy eltaposott virágot, most ő vágott hosszú hajló vesszőket a fiuknak s erdei virágból font koszorút a kis leány szőke fejére.

(Vége köv.)

A szerkesztő üzenetei.

Sz. Gy. Most már tényleg megkaptuk. Az a burkolt feltevés, mintha egy vagy más okból nem akartuk volna tudomásul venni — teljesen alaptalan. Mai számunk cáfolat reá.

Helyt. Nagyon sajnáljuk, hogy a kedves ifjú elhunytáról szóló tudósítást, gyászbeszédet stb. fel nem használhatjuk, de hát 1905. dec. havának eseményeiről 1906. februárjában nem újságozhatunk.

Tüdőbajt,
köhögést, elnyálkásodást, erős
meghűlést gyógyít

Halápi-féle
Hársta -szörp

! egy üvege ára 5 korona

Kapható:
„Apostol-gyógyszertárban”
Bpest, József-körút 63. sz.

GSINOS KÉPES

Levelező lapok

nagy választékban kap-
hatók PAPP GYÖRGY

nyomdájában Gyulafehérvárt.

Nyavalyatörés!

ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bermentve kapható a szabad. Hathyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

A Liniment. Capsici comp.,
a Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
pótléka.

Ezen elismert kitűnő és fáj-
dalomesállapító bedörzsölő
használt házszer bevasarlas-
sánál, — a mely minden gyógy-
szertárban kapható,
mindig figyelemmel le-
gyünk a „Horgony”
védjegyre és a Richter-
csejgre.

TARTOS SZAGTALAN **AZONNAL SZÁRAD**

Csakis
Christoph-féle
lakot kérjünk!

A szoba
azonnal
használató

Christoph-Lak

A LEGJOBB MAZALÓ ANYAG A PADLÓKRA

Lehetővé teszi, hogy a szobák mazolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragados száradás, mely olajfesteknek és az olajlakknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mazolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfestek födi be a padlót s egyáltalán fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mazolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen) új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, ennélfogva nem födi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszög méter 2 közép nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9 1/2 marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mazolások és prospektusok ingyen és bermentve küldetnek. A bevasarlasnál tessék jól vigyázni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc
a valódiszobapadló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója

FŐRAKTÁR:
DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve,
zene eszköze, festménye, régi könyve,
olajfestésű képe, szobra,
fegyvere, régi pénze, ékszere, butora,
háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntette.

TEMLOM FESTÉS.

Első országos művészeti és iparművészeti intézet.
Alapított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak biboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centim.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becsé van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyéb alkalmi és ünnepi ajándéknak szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e Nagysága

25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok,

aranyozott szelvel

magas centim.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

Egészen ingyen

● **zománcozott edényt** nem kapnak sehol, de **6 főzőlábast** és **6 főzőfazéket** különféle nagyságban **12 darabot** 1 frt. 75 kr.-ert en szállíthatok. **Ingyen** csomagolás utánvétellel mellet.

● **A többi tárgyak feltűnő olcsó árban.**

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

● **Kohn, gyáriraktáros, Budapest.**

VI. ker., Csengeri-utca 51.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

AGNSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntette.

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzletünkben 450-nél több **új orgona mű** került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmű **javitásokat, hangolásokat** és **átépítéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakítva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. ☞ Villamos világítás. ☞ Fürdő.

Telefon. ☞ Társas kocsik. ☞ Kitűnő konyha. ☞ Valódi borok.

Kőbányai sör. ☞ Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.